

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:	Felelős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket
Egész évre . . . . . 5 frt — kr.	Dr. Prok Gyula. Sztempák Jenő.		elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyházán,
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.			iskola-utca 13-ik szám.
Negyed évre . . . . . 1 frt 25 kr.	Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.		Egyes szám ára 10 krajczár.

Év végén.

A haldokló év utolsó óráiban még egyszer emlékeztünkbe tolódnak azok az események, amelyek természetüknél és jelentőségüknél fogva maradandóbb hatással vették be magukat a vármegye történetének táblájára. Ha jellemezni akarnók ezeket az eseményeket, valamint a velük okozati összefüggésben álló törekvéseket, meglehet állapítani azt, hogy a megye társadalmának minden rétegében a forrongás egy neme volt észlelhető, amely a létező állapotok megváltoztatására, a köztudatba átment általánosabb jellegű bajok orvoslására törekedett — kevés sikerrel.

A szocializmus elnevezése alatt ismeretes mozgalom például a túlzásaitól eltekintve, célzatában nem tartalmaz egyebet, mint kikényszerítését az alacsony néposztály sorsa és érdekei iránti állandó figyelemnek és jóakaratsnak mindazon tényezőknél, amelyek hivatásuknál fogva gyakorolnak befolyást a néposztály helyzetére. Azonban bármennyire tiszteletre méltó és a szocialista mozgalom ebben a vonatkozásában, el kellett némulnia azért, mert a kényszer fellépése megfosztotta azt az igazság és jogosság erejétől s mert a többi néposztályok rovására kívánta az érdekkörébe be-

vont földmives osztály helyzetét javítani.

Hanem ennek a mozgalomnak lefolyása nem jelenti egyuttal a szocialista tanok hatásának elmulását is. Következtes szigor, helyén alkalmazott tapintat a kíméletlen megtorlás mindenesetre főtényezői volnának a forrongó elemek lecsendesítésének. Tény azonban az is, hogy a szocialista elvek túlzásai, e törekvéseknek a jogosság határára való túllépése, játsszák a főszerepet a mozgalom bukásában. Amiből következik, hogy mihelyt a tanok megtisztulnak a jogellenes és törvénytelen célok salakjaitól, nemcsak állandó tanyára találunk a földmives néposztály lelkiületében, hanem a jövőben való magatartásának és vágyainak mozgató rugóját fogja képezni.

Épen azért, ennek az évnek a szocialista mozgalmi messzebb terjedő fontossággal bírunk, s mint a kezdeti időszak emlékezetes marad a jövőben fel-fel bukkanó törekvéseknek, amelyek megtisztulnak a kompromittáló elemektől e néposztály sorsának javítását fogják követelni.

Kimagasló eseménye a lefolyt esztendőnek a „Bessenyei kör“ megalakulása is. Szép reményekkel indult a pályafutásának. Túl volt már a

kezdet nehézségein s hinni engedte, hogy a vármegye társadalmát képes lesz egy nagy szervezetbe egyesíteni, amelyben alárendeltté lesz az egyén legtöbbször jogosulatlan igénye. Nem akarunk a közel jövőben felszínre kerülő eseményeknek elejébe kerülni, annyit azonban már most szabad kijelentünk, mikép egyesek személyes érdekei, számtalan oldalról tapasztalt animositás, kicsinyeskedés és rosszakarat súlyos teherrel nehezült a körre, amit a kör vezetőségének minden ténykedésénél sajnosan éreznie kellett.

Az önfegyelmélettség, mint legfőbb kelléke a társadalmi együttélésnek — még mindig hiányzik, s a korlátozása az egyéni akaratnak még teljesen ismeretlen nálunk. Innen van, hogy ma sincs remény ahhoz, hogy az a közérzet, amely társadalmi egyesületek lételének alapját szolgáltatja, a közel jövőben megszilárdulhasson.

Ilyen körülmények között az 1898. év egyik kimagasló eseménye a „Bessenyei kör“ megalakulása legalább még ma nem képes megadni a megye társadalmának azt a tisztító erőt, amely közérdekű viszonyokban elhallgattatja az egyént, és megteremti a közös célokhoz való

A „NYIREGYHÁZA“ TÁRCZÁJA.

Prológ

a Nyiregyházán 1898. december 27-en tartott hangversenyhez. — Irtá: **Csengey Gusztáv.**

Nagyságos? . . . tisztelt? . . . kedves? . . . publikum!]

Hogy gyöngye ajkam' félve fölnyitom,
Nem is tudom, hogyan tiszteljelek?
Hisz eddiglen még nem ismertelek,
S mi rosszabb még: te sem ismerst talán —
Mit épülsz hát a jövevény dalán?
Súg a gyanu, vagy ilyes valami:
„Ugyan mit tud ez nékünk dallani? . . .“
Bizony mit? Ez a kérdés engem is bánt.
Még nem ismertem olyan boldog ispánt,
Aki urának búzáat aratott,
A földhöz hogy ha *magot* nem kapott.
Hisz ott a föld jó zsíros, fekete,
Föl is szántotta már a jó eke,
Minden pompásan preparálva már,
Csak *mag* hiányzik. S ez baj, úgy-e bár? . . .
Vajjon nem így jár most az én prológom? . . .
Hogy jobbra-balra gondjál forgolódom,
Mi haszná, bárha szívem oly meleg,
Ha a rámaához eszmét nem lelek?
Jó rendezőség költőt kapotok?
S ti néki fényes rámát adtatok,
De tartalmát én hol vegyem elő?
Ad majd talán a friss levegő? . . .
De szinte hallom zúgni most a választ:
„Mit eszme, tartalom? nos azt te válaszd;

Azért vagy költő, hogy eszed ki,
Adott témáról nem vicez énekelni“.
Nem is a téma, óh az van elég,
S hozzája rimet mindig is lelek,
Csak volna helyből egy pár jó adat,
Mi ismerősök közt mindig akad.
De hol vegyem hát én az idegen?
Kire forduljon elmém idebenn?
Boldog az, aki én utánam lép fel,
Csinál az hókuszpokuszt majd a géppel,
De én — ha már megszól is érte bárki —
Drót nélkül nem tudok telegrafálni!
De lássuk csak mégis talán . . . talán . . .
Porhüvelyemnek itt baloldalon
Működni kezd már a batteria . . .
Hogyan kopog! . . . Hab, meg van — glória!
Ez a sok szép szem, mi oly éltető,
Szívemhez ez most a hővezető.
Óh ti mosolygó szép tündéreim,
Kik itt virultok a Nyir térein,
Óh hála néktek, forró köszönet,
Ti mentitek meg gyöngye versemet.
Mikor a férfi zordon, szigorú,
És ránczos arczán feltűnt a ború,
Végig simítja a nő kis kaecsoja,
Igy lesz a vérsznek villámhároja.
Hát — kit szorongat a nagy tudomány,
Csak mája nőtt meg, teste oly sovány —
Kik úgy ágáltak, böles professzorok,
S kedélyetek otthon ugy nyikorog,
Miként a nyiregyházi talgya, —
Úgy-e beh jól esik a sült liba.
Miód a nő azt zenéi lágyan: „jössz te!“
Lám, hogy megenyhít a szép asszony főzte! —

Vagy aki fenn ragyog mint ideál,
A kit a háztartás nem alterál,
Kinek a rossz eseléddel nincs baja,
S művészi bajjal borzas a haja,
Hattyu nyakán gyöngy, karján karperecz,
S havonta újabb nagy kontót szerez,
Az ünnepeit, a szép előkelő,
A nemesak kedves, hanem *drága* nő:
Üdvét ti nektek el had sugja más,
Fizetni érte mily szép hivatás! —
Mert hisz a nő ül a jobb oldalon,
Ő az intéző kormányhatalom,
Az ő szívében van a taktika,
S körülte forg a nagy politika;
A világtengely a ti szívetek —
Óh hölgyeim, ti lelkesítetek! —
Hisz rólátok már annyit álmodánk,
Mióta első Ádám ós apánk
Hevert a híres almafa alatt . . .
Az Úrtól jött a legszebb gondolat,
Mely a bordából Évát alkotott,
S ekként a férfi nőtársat kapott.
Ez ösök óta mennyi változat!
Ez Darwin úrnak legjobb ezafolat,
Kíról úgy sugva jegyzi meg dalom,
Hogy a mi kedves ösünk a — majom!
És ezt tagadni nem oly egyszerű:
Valami van bennünk majomszerű,
E mellett bizonyíthat a divat:
Ki ne von' rabja, tán csak az, ki vad
És nagy merészen fejfel megy a falnak,
Vagy azok tán, kik nagy vagyont kaparnak.
Mi többség abban hasonlók vagyunk,
Mi a divatnak híven hódolunk,

ragaszkodás szabályozó és alkalmazkodni tudó érzését.

A közéletünk sivárságát eloszlatni egyesek odaadó buzgalmának és önfeláldozó tevékenységének még mindig nem sikerül. A lehangyatló év legfeljebb annyival tanulságosabb, hogy több volt a szándék és nem a hajlam szervezni a társadalmat, mint az előző években, de — legalább egyelőre nem teljes sikerrel. Vessenek magukra azok, akik a szándék megvalósítása elé szándékosan igyekeztek akadályokat gördíteni.

Közügyek.

— **Közgyűlés a vármegyén.** Szabolesvármegye törvényhatósága rendkívüli közgyűlést folyó évi december hó 30-ik napjának d. e. 10 órakor tartja meg a vármegyeháza nagyerőben. A tárgysorozatból kiemeltük a következőket: Belügyminiszeri leirat Erzsébet királyné Ó Felsége emlékszóbrára tett törvényhatósági megajánlás tárgyában. A közigazgatási bizottságból kilépő Somogyi Gyula, Hrabovszky Guidó, dr. Meskó László, Bory Béla, Kállay Leopold bizottsági tagok helyének választás utján való betöltése. A központi választmány újra alakítása. Az állandó választmány újra alakítása. Az igazságszolgálati bizottság újra alakítása. A népevelési bizottság újra alakítása. A lotenyészési bizottság újra alakítása. A statisztikai bizottság újra alakítása. A jegyzői szigorló bizottság tagjainak megválasztása. A jegyzői nyugdíj egyleti választmány újra alakítása. A sorozó bizottságok polgári elnökeinek megválasztása. A loavató bizottságok elnökeinek megválasztása. Az árvászeki szavazó bizottság tagjainak megválasztása. A közgyűlésen ülésel és szavazattal bíró tisztviselők névjegyzékének bemutatása. A t. főügyesnek a közigazgatási bizottságban való helyettesítése iránti intézkedés. Küldöttségi jelentés a *nyiregyháza—v. naményi h. é. vasút* törvényhatósági támogatása kérdésében. Igazoló választmányi jelentés az igazoló megyebizottsági tag választásokról. Igazoló választ-

mányi jelentés az ujfehértói, mándoki és t. pálezai vál. kerületben új választási határidő kifizetésé iránt. Állandó bíráló választmányi jelentése a legtöbb adót fizető bizottsági tagok jövő évi névjegyzékének megállapítása tárgyában. Egészségügyi bizottság jelentése a Nyiregyháza felállítani kért gyógytár létesítése tárgyában. Alispáni jelentés dr. Samassa József egri érsek 10,000 koronás alapítványa tárgyában. Tiszti ügyészi javaslat Nyiregyháza város, Nyir-Bakta, Lóránthaza, Rohod, Jákó, Vaja, P.-Dobos, Nyir-Mada és Levelek községek képviselőinek a nyiregyháza—v. naményi h. é. vasút segélyezése tárgyában hozott határozatára. Tiszti ügyészi vélemény Gégény, Bezdéd, Ajak, Kotaj, K.-Apathi, B.-Aranyos, Piriese, Tura, Nyirbátor, Nyir-Lugos, Berkesz, Keek, Sényő, V.-Megyer, Raad, Beszterecz, Eszeny, Ágtelek, M.-Pöcs, Dombbrád, Nagy- és Kis-Báka, Lóvó, Lóvó-Petri, Oros községeknek a népkönyvtár létesítése és kezelése tárgyában hozott határozata felett.

— **Közgyűlés a városnál.** Nyiregyháza város képviselőtestülete a mult heten pénteken délután tartotta ez évben utolsó s egyzersmind rendkívüli közgyűlést, melynek tárgysorozatán 13 tárgy szerepelt. Legelsőben is tudomásul vették a vármegye közigazgatási bizottságának azon határozatát, amellyel Halasi Jánosnak a városi tisztviselő és a főgimnázium tanárok községi pótdó adó alóli mentességére irányuló felebbeszélét elvetette. Azután tudomásul vették a belügyminiszer leiratát, amellyel az eladni szándékolt 250000 forintnyi italmérsi karbantartási költségnek a költségvetés alóli feloldását megengedte s az eladással a polgármestert, a város tisztügyészt és dr. Ferlicska Kálmán orsz. képviselőt bízták meg. A polgármester előterjesztésére az illetékek, és az idegen helyről áttett tartozások behajtására egy esküdt felfogadást 1 szótöbbséggel engedélyezték. A vasuti ut vándíj ügyében készített műszaki munkálatok munkadíját kiutalták. A tisztviselői nyugdíj választmányba a kiküldöttököt megválasztották s megválasztották a központi választmány tagjait is. Végül több kisebb jelentőségű ügy után a Morgenstern-féle faraktár területre vonatkozólag az előtt való nap délelőtt megartott árverési eredményét el nem fogadván, elrendelte a közgyűlés, hogy a kérdéses terület január 1-re ártíttessék ki. A közgyűlés

végeztével a polgármester a képviselőtestület tagjainak boldog ünneplést kívánva, a gyűlés a polgármester eltelése közepette 1/2 6 óra tájban véget ért.

Az új fogyasztási adók.

A pénzügyminiszer folyó évi november 22-iki kezeletli hirdetményt tett közzé, melynek ismertetését érdekesnek és szükségesnek találjuk.

Az eddigi szeszitalmérés, cukorfogyasztási és söritaladók 1898. évi decz. 31-ik napjával megszűnnek; ennél fogva az 1899. évi január hó első napjától kezdve égetett szesz-folyadékok, cukornak, cukor árúnak és sörnek a zárt városokba (Budapest, Pozsony) való behozatala s nyílt helyeken való elárúsítása és beszerzése alkalmával a most emlelt adók nem fizetendők ugy, mint eddig, zárt városokban a fogyasztási adóhivataloknál és nyílt helyeken az adószedésre jogosítottnál (közsegnél, bárionél). Az egyes városok által a fennemlelt cikkek fogyasztása vagy bevitele után szedett városi adókat és pótlókat e rendelkezés nem érinti.

Ugyancsak 1898. évi december 31-ével szűnnek meg az 1890. évi XXXVI. t. cikknek az égetett szesz folyadékok forgalmának korlátozására vonatkozó ama rendelkezései, amelyek szerint égetett szesz folyadékok egyik beszedési körből a másikra nem voltak szabadon bevihetők.

Az előírtól szeszitalmérés, cukorfogyasztási és söritaladók helyett szeszforgalmi, cukorfogyasztási és sörfogyasztási adó elnevezés alatt 1899. január 1-én új adók lépnek életbe.

Ezek az adók a kisebb mennyiségben elszállított adóköteles cikkek után az illető cikkekkel előállító iparvállalatokban fognak beszédeni; ennél fogva azok, akik ily cikkekkel a magyar korona országainak területén fekvő ilyen iparvállalatoktól kisebb mennyiségben (égetett szesz folyadékokat 0090 h. ktoliterfoknál, cukort 50 métermázsnál, sört 50 hektoliternél kisebb mennyiségekben) szereznek be, vagy akik ily cikkekkel a magyar korona országainak területén belül kereskedésekből, vagy más üzletekből, illetve feleltől szereznek be, a cikkek beszerzése és átvétele alkalmából adót fizetni nem tartoznak, mert az adó már az elárúsító gyá-

S ha a vagyon már benne elmerül
S a folytatásos zsírás nem kerül,
Vigasztalóid kedves jó papa,
Egy szép multnak vagy hulló csillaga.
Földbirtokos csak aki rászorul,
Csak a ki „végzett”, az a *földesúr*.
De azért az a mondás még sem áll,
Hogy egy bolond százat csinál,
Mert nem bolondság itt a titkos ok,
Hisz a divatesinálók okosok,
Nekik használ a ránk vetett adó,
S meggazdagul a párisi szabó.
Nos, egy majomtól ilyes nem telik,
Nincs ennél ravaszabb, nincs emberibb,
És a ravasznak lépre menni — ez
A hypothézis czafoaltja lesz.
Nem, Darwin ur, a majom nem oly dőre,
Nyomorban annak nem borsózik bőre,
Oroszlán rangra ő nem aspirál,
S a miután lát, az javára vál',
Nem veri el a biztos falatot,
A csimpánz soha esődbe nem jutott,
Nem, Darwin ur, nem, ez nem ősapánk.
Nem tőle szállt a hiúság reánk,
Hagyjuk meg a vergődők vizsgát,
S a bibliának régi igazát.
Lám, Éva mihelyt feleség vala,
A férjnek a divattal lett baja;
Igy lón — mi nélkül asszony meg nem él,
Első kosztum a fügefalevél.
Bizony egy kissé primitív ruha,
De hát ma is van ilyen mostoha,
Éva ruhája örök minta lett,
Édenszerü a báli toalett. —

A bál, a bál — és . . . őh mi boldogok,
Kiknek szívünk ott oly hévvel dobog!
A zene csikland, kéjjel forg a táncz,
Durrog a pezsgő . . . Nos, még mit kívánsz?
Ott a leányzav boldog frigyre kész,
S az ifju másnap — telekkönyvbe néz.
Ne vedd rossz néven, hogy ha óvatos,
Ma a sok pezsgő nagy gondot okoz,
Az árral úszni egynek is elég,
Hát még ha ketten: férj és feleség! —
A frigy ma nem a boldogság laka:
Hajótörtek mentő esónaka.
De hát az élet hullámok terén
En csak a zúró tövisét lelem?
Nincs-e virága, bájos, illatos? . . .
Mikor az ég oly tiszta csillagos,
S merengeni kész egy titkos sejtalem,
Taníts meg hinni, edes szerelem! . . .
Hisz ez a hajszja úgy is oly sivár,
Emeld a lelket, fényes ideál! —
Szép holdas estén álmódzoni jó,
Oly jól esik egy kis illuzió;
Illuzióra számít is korunk,
Van kedverítő pécsi műborunk.
De hisz így jó nekünk ez a világ,
Hitedben van csak a valódiság.
Veszel diszkonyvet karácsonyra — őh
Milyen magasztos, milyen ragyogó!
Nefecszen valódibb tábla, mint azé,
Élfeántsontja „echt” papírmáscché.
Tán lelkesülsz az arcz virágain?
Csak optikai csalódás a szin;
A szalonhölgy, ha hiányos a báj,
Lényén művészi gondallal korrigál,

Igy ragyog, ő az estély csillaga,
S éjjel — vizes pohárban a foga.
És attól, aki ezt meglátta — haj!
Csak válóperrel mulk el a baj.
De ez ne bántson, nem a te bajod,
Nem ott ragyog fel a te csillagod.
Föl, aki küzdesz egy jobb cél felé,
Jogát a jó ügy mindig megléle.
Mert hisz nem annak ásva a verem,
Kinek vezére igaz szerelem!
Ennek nyomán az nem szinpadra lép,
Van a kertnek igaz virága még,
Megérzed illataról s lépj oda,
Csinált virágnak nincsen illata,
S ha van, csak parfüm az. Légy szemfüles,
Vigyázza jární mindig érdemes.
A szende báj, ha üdén megjelen,
Mint harmatcsepp a rózsalevelelen,
Ottan mosolyg az örök szép, igaz,
A sok csalódás végén a vigasz,
Ott tiszta nyelven természet beszél . . .
Hú társra lelni — férfi ez a cél.
A férfinak az élet nagy tere
Csak vendéglő és munka műhelye,
Fogyaszt és gyűjt, de mindkettőt sivar,
Ott bort iszik, itt vizet prédikál.
Biztos tanyához nem visz semmi ösvény,
Mig sorsa végre a — paróka s kőszvény.
Igy vár az aglegényesség sorsa rád,
Majd schnellsiederben főződ a théat,
S bájos hanggal mi ágyadhoz kísér:
A dongó légy s a cinezgő eger.
Van kedved ehhez? — Nos, hogy elkerüld,
A szív sugalmát akkor megbecsüld.

ros vagy kereskedő, illetve fél által volt lefizetendő.

Magán felek, valamint a szesz, cukor és sör előállításával és feldolgozásával foglalkozó iparúzők az új adókat, mennyiben a szabályellenesség fenn nem forog, csak két esetben tartoznak személyesen lefizetni:

1. Azok után a czikkek után, amelyek a magyar korona országainak területén fekvő szeszfőzőkből, cukorgyárakból és serfőzőkből nagyobb mennyiségben szereznek be. — meg van engedve azonban, hogy a nagyobb szállított mennyiségek után is az említett vállalatok fizessék az adókat és a cikkek átvevői adót fizetni nem köteleztek. Aki tehát ilyen nagyobb mennyiségekben szerez be a magyar korona országainak területén fekvő szeszfőzőkből, cukorgyártelepekről és serfőzőkből adókötése czikkeket, az árut akként rendelje meg, hogy az adót a küldő vállalat fizesse meg.

2. Az olyan égetett szeszfolyadékok: cukor, cukorkák, kandirozott gyümölcs, csokoládé, csokoládé-gyártmányok, likőrök és sör után, melyeket oly helyről szereznek be, melyre az 1898. évi XVI. és XVII. t. czikk szabályai nem terjed ki. Ezek a helyek: a számvonalon kívüli fekvő területek, a biradalmi tanácsban képviselt királyságok és országok (Ausztria) végre Bosznia és Hercegovina.

Azok a cikkek, melyeket az átvevő tartozik fizetni, a fél által azonnal bejelentendő s legelőszörűbb, ha az illető hivatalnál a cikkek azonnal megvizsgáltatnak.

A hirdetményből, melyet nagy hosszúsága miatt egész terjedelmében nem közölhetünk, a fizető adók tételeinek megemléstését okvetlenül szükségesnek, s tudnivalóknak tartjuk:

Égetett szesz italok után (likőr kivételével) hektoliterenkint 15 krajczár szeszforgalmi adó;

likőrök után hektoliter fokoskint 15 kr, szeszforgalmi adó és hektoliterenkint 2 ft, cukorforgasztási adó;

cukor után métermázsánként 6 ft cukorforgasztási adó;

cukorkák után métermázsánként 5 ft cukorforgasztási adó;

Othont csupán a nő alkot nekünk, Czelhoz csak ott ér kőbor életünk. Ma is nyilvánvaló a szép hivatás. Hisz az elotlok az *otthon-alkotás*. Itt is a női kezgy ragyog reánk, Hozzátok fordul *theologiánk*: S ti, hölgyeim most nektek dalolok, Kisded dékánja ime én vagyok. Nézzétek el, hogy kicsiny alakom, Ifjaim mind nagyobbak, mondhatom; Mind annyi, bár otthonra vár szegény. Miként a cédrus, szép szálas legény. S ki-ki, amin az egyház papja lesz, Nejevel mind egy szebb othont keres. S e szép reménynek nyájas otthona Biztassa gondos szived', óh mama! Hiszen ki tudja, kire hogy mi vár? Jó lányos házak hirtelmentes jár, S amin a vágbyól lesz a szép remény, A candidatus így lesz vőlegény. És azt hiszem, ez legszebb alkalom, Hogy abba hagyjam unalmas dalom'. Hisz csak *elásozó* ugyis az egész . . . Mire való hát ennyi csevegés?

Valaki ezt ha kérdéne talán, Készséggel annak én ezt mondanám: Ha egy szép művet játszani akar, Először *hangol* minden zenekar; A társaság is jól csak úgy mutat, Ha meg van hozzá a *jó hangulat*; Nos, én csupán a hangoló vagyok, Tartalmat én hát nem is adhatok. Ha ez a szép est a jávához ér, És majd fölöttem napirendre tér, Ott leszek én is, hol tapsolni kell, És örülok, ha meg lesz a siker.

kandirozott gyümölcs után métermázsánként 4 ft cukorforgasztási adó; sör után hektoliterenkint 5 ft sörforgasztási adó fizetendő.

A bejelentési és adófizetési kötelezettség, valamint ellenőrzés s különböző kedvezmények és könnyebbségek tekintetében a részletes rendelkezések külön füzetekben adatnak ki, melyekből tájékozást meríthet a közönség.

A termelési adó alá eső szeszfőződek vállalkozóinak figyelmébe ajánljuk az a rendelkezés, mely szerint a termelési adó alá eső szeszfőződek vállalkozói a szeszforgalmi adó szempontjából minden további bejelentési és adófizetési kötelezettség s ellenőrzés alól fölmentettek akkor, ha a szeszforgalmi adót a szesztermelési adóval egyidejűleg lefizetik: s így a felek saját érdekükben cselekednek, ha ezt az adóztatási módot választják.

A cukor fogyasztási adóval megadóztatott cukor tartalmazó tartályok és a sör-forgasztási adóval megadóztatott sört tartalmazó hordok és ládák cukorforgasztási adó zárjegyekkel, sörzárjeggel lesznek ellátva.

Az 1899. január 1-én készletben lévő égetett szesz folyadékok, cukor, cukorkák és sör után a bírtokos megfelelő pótdótot fizet s az általa az illető cikkek után esetleg lefizetett szesztermelési, cukorforgasztási vagy sörfőző részére az adószedre jogosított által vissza fog térítetteti.

A pótdó alá eső készletek 1899. jan. 1-től 3-ig írásban két példányban bejelentendők az illető készletek tartási helyére nézve illetékes pénzügyi szakasznál.

Kivételt képeznek, tehát be nem jelentendők:

1. Azok a készletek, melyek után már ez az adó lefizeteltet;

2. Az adómentes főzött palinka, melyet a szeszfőző háznépe fogyaszt el;

3. A szeszforgasztási adóval terhelt égetett szesz folyadék;

4. Az 1888. évi XXIV. t.-cz.-ben megjelölt czélokra rendelt szesz;

5. Az a szesz, mely valamely termelési adó alá eső, a szesz gépjelzései szerint adózó szeszfőző részről kivétel céljaira adómentesen raktározatik;

6. A cukor adó által terhelt cukor és 7. Az egyes feleknél jelentéktelen mennyiségben készletben lévő cikkek, a melyek az egyes magánfeleknél 5 liter alkoholt, 25 liter likőrt, 10 kilogramm cukort vagy cukorárut, vagy 5 liter sört az illető cikkekkel kereskedés, vagy ipartűző feleknél pedig 10 liter alkoholt, 50 liter likőrt, 20 kilogramm cukort vagy cukorárut és 25 liter sört meg nem haladnak.

Azok, kiknek Budapest székes-főváros, vagy Pozsony szab. kir. város adóvonallal körül zárt területen a már említett mennyiségek meghaladó cukor vagy sörkészletük van s e készleteket az illető pont értelmében bejelenteni nem kötelesek, tartoznak gondoskodni arról, hogy ezen készletek tartályai a cukorforgasztási adózárljegyekkel, illetve sörzárjegyekkel ellátassanak.

A fenti változások az 1888. évi XXIV. t.-czikk szerint fizetendő szeszadót, az 1888. évi XXIII. t.-czikk szerint fizetendő cukoradót és a sörtermelés megadóztatására nézve fennálló törvények és szabályok értelmében fizetendő söradót nem érintik.

Ros Nyirbátoriensis.

III.

Nyirbátor, decz. 25.

(—f.) A f. hó 8-iki országos vásárnak a nagy katolikus ünnep ellenére kormányhatóságai rendelt folytán lett megtartása miatt Kálmán Károly néppárti honaty tudvalóleg a napokban meginterpellálta a kormányt.

Érthetetlen, hogyan jön Kálmán Károly ur mihozzánk? Hát nálánál nyomtatékossab szavú képviselót a magyar parlamentben nem találhattak volna ez interpellációra?

A Sándor-utczai ország(oz) (szín)ház ezen derek bonvivántja az „Alkotmányért!” című, jelenleg is színen levő tragikomédia egyik jelenetében kupléza el ezt az „aljaságot,” a Fekete tengerbe, vagy legalább is a siralomháza kivánva az átkos vásárendező kormányt, a melyet végül imígyen aposztrofalt: „Az volna az igazság, ha most a kormány imádkozva bucusujárast tartana Nyirbátorba!”

Szinte hihetetlen, de tény, hogy erre a kenetlejes dörgedelre sem omlottak össze a bársonyszékek, és a „Magyar Állam” csaltatlaton politikai kombinációi ellenére is — még mindig áll a kormány!

Nálunk azonban kimondhatatlan konsternációt idézett elő ez a böles politikai tanács. Mert hátra van még — mondogatják — a mi szereteli országés képviselők is! Ó még nem hallatta hatalmas szavát. Ha ő végigbocsátja korbácsát a kormányon és haragvó honfii lelkének menykőveit és lángnyilait megereszti, a kormány nem tarthatja magát tovább; menni fog, az az, hogy elfogadjja a — meghívást és csakugyan lejö hozzánk pihenni.

A kormány jöjjön Nyirbátorba! No, ezt bizonyára a mi jó minorita-házfőnökünk eszelte ki, miután elárvult katolikus templomunk kijavításához annyi időn keresztül hiába kért, esdekelte kormánysegítséért. Ha lejön a kormány, — így gondolhatta, — megakad a szeme a mi kopott, rongált, ledőlt tornyu templomunkon, és majd csak kitaroztatja és megis csinósztatja.

Az emberek azonban tanácsatlan arczczal kérdezték: Hát csakugyan jön a kormány? Mit csinálunk mi a kormányynyal?

A város fejlesztése iránt szunnyadó óriási érdeklődés fölriadt e birre, és volt lármája a nagy tisztessegek megfelelő fogadási módok kieszélese körül. Legelőször a világi-tási viszonyok tekintetében nyilvánultak hangos kívánalmak. Villamos világítás vezetéke a vasuti (Kossuth Lajos) utcára, a Piaczterre és a főbb utcákra. Ami annál könnyebben eszközölhető, mert ez idő szerint a vasuti utca és a főbb utcák sehoggy sinecnek világítva; a piactérben pedig csupán két pilsa petroleum lámpa viaskodik a sötétséggel, esti harangszóra már fel is mondják a szolgálatot, és így nagyobb kár nélkül és hamar eltávolíthatók.

A villamos világításnak azt a hasznát is emlegették, hogy szaporitánálunk azon emberek számát, akik telen este 4-nél, nyáron pedig este 7 óranal tovább házonkívül nem időznének. Ami csak intenzívebb világítással érhető el, mert az emberek nálunk általában keresik — a homályt és különösen nappali munkáik sűrű burkolvák homályba.

Hogy egyszerre ekkora tekintélyes idegenforgalom áramlik felénk, hát valami nemesebb izlést, kulturális haladást is kellene mutatnunk. A czirkuszra hideg idő jár, a kenyelfutó sem produktál a fagyos göröngyök tetején, a kaszinó műkedvelő művészi vállalkozása csodót mondott: az aprohirdetések többé nem szokatlan utján tehát Kopolaghy Egmond helyénelkül maradt szingagatózó ki-próbált társulatát szerződtették néhány estére.

A színházi helyiség kérdése is fejtörést okozott. Mert színházunk nincsen, sőt nyomát a nagy történeti multunkban is haszlatlan keressük. Van azonban színházi előadásra alkalmas helyzet: a városi nagyvendéglő terme. A konok vendéglős azonban nem volt hajlandó a színház kedvéért a farsangi tanezos vendégeket elszakítani, és így Thália papjai a Bathori-utczai cizmadia szímben szorultak, melyet a derek ipartestület díjmentesen bocsátott a színművészet rendelkezésére. Ez a téglasszíneli helyi erővel

olcsón kitaroztatva, fog az országosan rendezett vidéki színészet fejlettségének bemutatási helye lenni a kormány látogatás idején.

De nem pihenni jön a kormány, hanem „Canossát jár.” Ez a felvilágosítás még jobban mezzavarta az elméket. — „Canossába menni?” Mit jelent ez? vagy miféle kormányzati praktikum lehet? Van egy sok világot látott emberünk, egy universális foglalkozású férfi, a kinek az a nagy lenyomatva az életrajzában, hogy „Budapesten, Grácban és Münchenben tanult”, — a rozg nyelvek azonban sajtóhibái állítanak ebben a passzusban, a mely szerintük így értendő, hogy „elemi iskolás korában Budapestről, Gracsról és Münchenről is tanult” — ezt a férfit kérdezték meg Canossa felől, azonban ez a fogás kérdés neki is felülmúlta tudását.

Vége eszébe jutott valakinek tudakozódnia a „Magyar Állam”-nál. Es már utban is van hozánk Canossa ismertetése egykor színes fölvelekkel. Ezek nyomán rendezik be a magtárokká degradált klastromi cellákat. Ha Tisza Kálmán is lejönne, neki már hely csak a klastromi konyhakirálynő szobájába jutna, a ki nines éppen a saját szobájára utalva.

Valahogy ne méltóztassanak nagyon komolyan hinni, hogy a mi közérzetünk hirdethet dermesztő közönye csakugyan föléngedett, ha mint hí krónikás, közgazdasági életünk emelkedésének egyik jelére is rámutatunk.

A nyirbátóri kölesönös népsegélyző egyesület, — melynek az osztrák-magyar banknál levő giró-számláját, ugy halljuk, bizonyos könnyelmű hitelnyújtás miatt kapott megrovás terheli, — az első 6 éves ciklus bevérvződven, második évtársulatot kezd.

A napokban tartott egyik gyűlésen az intézet választmányja egy szótöbbséggel 300 frt tiszteletdíjat szavazott meg egyik tisztviselőjének. A jelek azonban arra mutatnak, hogy a közgyűlés nem fogja számba venni az igazgató-titkár-könyvelő, harmas foglalkozású egy hivatalnoknak érzékenységét és a tiszteletdíjat nem adja meg. Sőt már is halljuk hangoztatni a kötelességet: örködni és erélyesen föllepni, hogy a tapasztalt viszásságok a jövőben orvossoltassanak és a részvényesek érdeke háttérbe ne szoruljon.

Ezeket az ellenzéki törekvéseket és céljait azonban pozitíve nem ismerjük. Várujuk, hogy akik a részvényesek között a vezetés szerepére hivatottak, megteremtik az érintkezést a részvényesek között, és a közös teendőket megbeszélve, az egyöntetű eljárás létesítésével a közgyűlésre a részvényeseket kellően előkészítik. Hisz eddig a részvényesek azt sem tudták, mit akarjanak, sőt egymás létezéséről is alig szereztek tudomást. Ha ilyen határozott irányba lesz az akciónak, számíthatnak csak vele az intézet vezetésének elveiben változtatási nyomokat előidézni hatásra; szóval csak ekkor lehet kilátás a sikerre.

Ad vocem: siker. Ezt keresi a helybeli izr. nőegylet f. hó 31-én tartandó táncmulatságának rendezőse is, mely nálunk igazán ritka odaadással készíti elő ezt a mulatságot. Főiskolai tanuló ifjúságunk jelenleg szabadságon, itthon lévén, a siker előrelátható. Lesz tánc virradatig, fényes toiletteknek mozgó kiállítás, és valami jut majd a jótékony kasszának is.

Még nagyobb az örömrünk azonban a nagy nehézség között már kivívott másik siker fölött. A „Nyirbátóri Kereselő-Égyesület” mégis csak megalakul. Az ugynevezett „Lugosi lö”-n alakított egyesületi jéppálya karácsony másnapján már meg is nyílt.

Sok szerencsét! Boldog új évet!

Olvasóinkhoz.

Végét járja az esztendő.

Közledik az ó év utolsó napja, hogy menten nyomába lépjen első napja az újnak.

Ilyenkor, az esztendő végeztével, ki-ki összeállítja számadásait; meghányja-veti: mit végzett az elmúlt esztendőben? Mit ért el, miket valósított meg kitűzött céljaiból? — és előkészül a következő újabb esztendőre.

Számot vetünk mi is — olvasóink szíves engedelmével — a lefolyt esztendőbeli pályafutásunkkal.

És mikor ezt teszzük, szerénytelenség nélkül merjük állítani, hogy számadásainkat rendben levőknek találjuk.

Időnkem nem tékoztunk el hasztalanul. Olvasóink mind jobban erősödő bizalmát nem pazaroltuk el. Munkálkodásunk nem volt meddő, mert nem romboltunk, csak építettünk, nem hanyatlottunk, csak fejlődöttünk.

Építettünk, mikor tehetségünkhöz képest megsegítettünk és előbbre juttattunk minden igaz és jó ügyet, — és fejlődöttünk, mert öntudatos és célzatos tevékenységünk csak növelte egyrészt olvasóink taborát, másrészt munkatársaink gárdáját.

De nemcsak lapunk általános irányára és intelligens színvonalará fektettünk különös gondot, hanem összes közleményeink megbízhatóságára, tárgyilagosságára és változatosságára is.

Rovataink lapunk megindítása óta szinte önkénytelenül szaporodtak s már ezek révén is sikerült a vidéki hasonló irányu lapok színvonalán jóval felülemelkednünk.

És mikor a mulóban levő esztendőre visszaillesztünk a jövőre gondolunk, ismét csak az a cselekedés szemeink előtt, hogy lapunkat ezután is csak fejleszzük és ezután is mindig mennél tökéletesebben igyekezzünk kielégíteni olvasóink igényeit.

Ezen ígértenk és az eddig felmutatott eredmények alapján tiszteletteljes bizalommal kérjük olvasóinkat és munkatársainkat: támogassanak bennünket ezutánra is vállalkozásunkban s vigyék előbbre ifju, de életerős lapunk ügyét, amelyvel eddig is minden anyagi és önző cselekedéstől menten szolgáltunk mindnyájunk érdekét: a közérdek.

A szerkesztőség.

Hírek.

Farsangi naptár.

Január 7-én a Bessenyei kör házi estéje. *Január 14-én* a jótékony nőegylet műkedvelői előadása. Színrükörla „Falu rossza.”

Január 21-én az izraelita jótékony nőegylet táncmulatsága.

Január 28-án a kereskedő-ifjak egyetelének táncmulatsága.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter dr. **Andor Endre** miniszteri fogalmazót az ipartanács titkárává kinevezte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Andor József** helyettes főgymnasziusi tanárt a budapesti 1-ső kerületi állami főgymnasiumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

— **Kitüntetett községi bíró.** Ő Felsőgye folyó hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával id. **Virág András** Báj község bírájának sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter **Janouch Rudolf** nyiregyházi kir. törvényszéki joggyakorokot a nyirbátóri kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki.

— **A Kereskedő-ifjak egyete** a Nyiregyházról elköltözés folytán lemondott **Lédeker Ignác** helyére **Klár Andor** nagybérlőt választotta meg elnökéül.

— **Uj kánvizsgáló biztos.** A kereskedelemügyi miniszter **Kreutzer Balázs** kir. mérnököt Debreczen székhelyvel, a Szabolcs és Hajdu vármegye, valamint a Debreczen város területén levő gózkánónok ügyeinek ellátásával megbízta.

— **A helybeli kereskedők közös meg- egyezéssel** elhatározták, hogy új év első napján — tekintettel arra, hogy vasárnapra esik, az üzleteket zárva tartják. Ez a határozat nemcsak a vásárnapi munka szünet megtartásának nemes gondolatából eredt, de arra is hivatva van, hogy a nagy reményű ifjúság által szertelenségig szokásba vett újévi ajándék zsarolást korlátozza, s így bizonyára senkimást nem fog kellemetlenül érinteni, mint a hanyag gazdasszonyt és az új évi sportot kedvelő ifjúságot.

— **Városi tisztviselők nyugdíjintézete.** A Nyiregyháza városánál szervezett tisztviselői nyugdíjintézet 1899. január hó 1-én kezd meg működését. Az intézet igazgató választmányába a legutóbb tartott képviselési gyűlés rendes tagokul **Somogyi Gyulát, Beniczky Miksát, Fest Lászlót és Barzó Mihályt**, pótagazgató pedig dr. **Vietöriz Józsefet** és **Déry Danielt** választotta meg.

— **Halalozás.** Csak négy hónappal ezt előtt temették el általános részvét mellett a a férfi kora delén volt Vojtovics Bertalant. Ifju felesége tegnapelőtt kóvetta a sirba. A család a következő gyászjelentést adta ki: Vojtovits Zoltán, Dezső, Margit, Jolan és Berti, mint gyermekei; Tolnai Sandorné mint anyja férjével, s Ilonka mint testvére, valamint Soltész Jánosné férjével és Pothorszky Jánosné férjével mint nagynénik; özv. Julás Mátysné gyermekeivel, Sesztay Pálné férjével és gyermekeivel, az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik szerető édes anyjuknak, jó gyermeknek, testvére, sógoronőnek és rokonnak özv. **Vojtovics Bertalant** sz. Bodnár Erzsébetnek f. hó 27-én délután félhat órakor, életének 30-ik évében, özvegységének negyedik hónapjában rövid szenvedés után történt gyszas elhunytat. A megholdogultnak hált tetemi fölyő hó 29-én délután 2 órakor fogtak a vasut melletti sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. hó 30-án délelőtt 9 órakor fog az egek Urának bemutattni. Nyiregyháza, 1898. deczember 28-án. Áldás és béke legyen drága hamvai felett!

— **A nyiregyházi szabadlevő párt** abból az alkalmából, hogy dr. **Ferluska Kálmán**, Nyiregyháza város orsz. képviselője, az ismeres u. n. lex-Tisza kövekeltében az országgyűlési szabadlevő pártkórból kilépett, a heten esütörtökön délután 5 órakor, a Korona kisterében közgyűlést tartott, **Martiny József** elnöklete alatt, amelyen majdnem két óráig tartó szenvedélyes vita után elfogadta a közgyűlés azon indítványát, mely szerint a párt tudomásul veszi országgy. képviselőjének eihatarozását, másrészt azonban a kormány iránt bizalmat nyilvánítja. E határozat kövekeltében **Halasi János**, a párt alelnöke, a gyűlés folyamán bejelentette a pártból való kilépését.

— **Nyiregyháza város központi választmányát** e hó 23-ikán alakította meg, az e napon délután tartott városi képviselési gyűlés, még pedig a következőleg: megválasztattak **Beniczky Miksa** 76, **Majerszky Béla** 76, **Bogár Lajos** 75, **Szesztay Károly** 74, **Zomborszky János** 73, **Racsó Mihály** 68, **Mikéz József** 63, **Nádasy Lajos** 59, **Imre János** 55, **Menyhért János** 52, **Hudák Károly** 52 és **Nádasy Kálmán** 48 szavazattal. A régi tagok közül kimaradtak: dr. **Meskö László**, **Somogyi Gyula**, dr. **Kovács Elek** és **Stoller Ferenc**.

— **Az ötödik gyógyszerár.** A Nyiregyházán létesíteni szándékolt 5-ik gyógyszerár ügyével e hó 23-án délelőtt tartott ülésen foglalkozott a vármegye egészségügyi bizottsága, s dr. **Josa András** vármegyei főorvos véleménye alapján a bizottság egyhangulag az 5-ik gyógyszerár engedélyezése ellen nyilatkozott s ily véleményyl fogja ez

ügyet az e hó 30-án tartandó vármegyei rendkívüli közgyűlésé tárgyalni. Nyiregyháza város képviselőtestülete — mint az ismeretes — az 5-dik gyógyszertár engedélyezése mellett határozott.

— **A Morgenstern-féle faraktár területére** a napokban tartották meg a városnál az árverést. Három árvevő közül a mostani nyilatkozó, báró 240 forint legkedvezőbb ajánlatot tette, az eddigi évi 651 frt helyett. A képviselőtestület az ajánlatot természetesen nem fogadta el, sőt egyben azt is kimondta, hogy miután így is csak egy évi bérbeadásról lévén szó, a területet — mely a színház előtti térről együtt parkiroztatni fog — egyáltalán nem adja bérbé.

— **A villamos vasutról.** Mint mult számunkban említettük, a „Magyar vasúti forgalmi részvénytársaság” a város képviselőtestületéhez december 6-án beadott ajánlata mellett fekvő szerződés tervezetének némely pontjára a bizottság által kivánt nyilatkozatát e hó 21-én beadta. A bizottság a mult csütörtökön délután vette ismét tárgyalás és összehasonlítás alá a két szerződést. Ezen összehasonlítás alapján a bizottság, mint amely ezuttal csupán az összehasonlításra és véleményadásra nyert megbízatást, mint értesülünk, azon véleményét terjeszti a képviselőtestület elé, hogy a Magyar vasúti forgalmi részvénytársaság szerződés tervezete a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” czégg tervezetével kedvezőbb, mert benne egy a szemely, mint a teheráru forgalom maximális díjtételei alacsonyabbak; a vonatok kötelező közlekedése sürűbb; a beváltási árak olcsóbbak; a város belterületén vaszlopok alkalmazását köli ki és végül ezen szerződés a villamos világiati szerződéstől független lévén, a világiati szerződés tartalmának kiterjesztését nem igényli. A szerződéstervezet és az arra vonatkozó nyilatkozat, valamint a bizottság véleményét sajtó által van, s a január 10-re tűzött közgyűlés megelőzőleg lehetőleg s nappal a képviselőtestület tagjai között szét fog osztatni.

— **Karácsonyfa ünnepély.** A bűd-szentmihályi községi óvoda az idén is rendezett a kisdedeknek karácsonyfa ünnepélyt. E hó 22-én délután folyt le az a szülők és számos ügybarátok jelenlétében. A díszes karácsonyfa az óvoda nagy termében volt felállítva a hol is 4 órakor a felügyelő bizottság nő és férfi tagjai élén felügy. b. elnök a meglepzetek melegen üdvözölte az ünnepélyt megnyitotta, mire a mellékteremből esengettyű szavára a kis Jézuska megjövételének örvénde párónként sorakozott a kis sereg a karácsonyfa körül. A kis Almási Juliska a többiek nevében mondott szép hála-ímat. Utána jöttek a kis verselők és az énekek sorozata. Befejezésül szétosztatták a kisdedek közt a sok szép ajándékot és végül Lukács Ferencz elnök úgy a szülők mint a felügyelő bizottság nevében megköszönte Pollner Mariska k. a. óvónőnek a kisdedek körül tanúsított fáradozásait, az egybegyűlteknél boldog ünnepeket kívánva a szép ünnepélyt bezárta.

— **Leégott községkháza.** Berezen e hó 25-én, Karacsony első napján, este 8 órakor a községkháza — eddig még ismeretlen okból — kigyulladt s teljesen leégett. A tűz oly rohamosan terjedt, hogy az összes közszolg. iratok, sőt valószínűleg a beszédet és be nem szállított közpénz is a lángok martaleka lett.

— **Mikor számítunk koronánkban?** Jó ideje készülődnek arra, hogy a régi forint—krajczár számítás helyett hivatalosan is behozzák a korona—fillérekben való számítását. A törvényjavaslat is be van nyújtva a képviselőkhöz, amely a kötelező korona számításnak 1899. január 1-én való életbelépéséről szól, a hivatalokban is megtették a szükséges előkészületeket, sok helyen a nyomtatványok is készen állanak, ámde a honatyák obstrukciónak nevezett bőbeszédűsége meg-

akadályozta ennek a javaslatnak tárgyalás alá vételét is. Így következett be az az állapot — amiről a pénzügyminiszter körrendeletben is értesítette a pénzügyigazgatóságokat — hogy január 1-vel a kötelező koronaszámítás életbe nem léphet. Minthogy pedig az évközlésben való életbeléptetés már csak a különböző könyvelési munkákat átдоgzásának óriási munkája miatt is kivételellen, a kötelező korona számításnak az 1900 évi január 1. előtti életbeléptetésére még csak gondolni sem lehet.

— **Cselédek és munkások jutalmazása.** A földmivelügyi miniszter azokat a gazdasági cselédeket és gazdasági munkásokat, akik becsületos, jóaraló viselkedésűk, példás hűségük, szorgalmas munkálkodásuk által társaik közül kitűntek, 100 koronával és díszes dícsérő-oklevéllel jutalmazza. A közigazgatási hatóságok és a gazdasági egyesületek már fölterjesztették a kitüntetésre érdemes munkások névsorát. Az ajánlottak között nem egy olyan arató-munkás van, aki 25—30 éve mindig ugyanannál a gazdánál vállalt aratást s nem egy olyan gazdasági cseléd, aki 30—40 éve szolgál egy családnál.

— **Fedeztetési állomások.** Szabolesmegye területén az 1899. évi fedeztetési idényre következő fedeztetési állomások jelöltettek ki: Balkány, Szent-Mihály, Demeser, Dombrád, Eszény, Giva, Kemecse, Kisvárda, Nagy-Halász, Nagy-Kálló, Nyir-Bétek, Nyiregyháza, Nyir-Bátor, Pátrágy, Rakamaz, Tisza-Dada, T.-Dob, T.-Eszlár, T.-Lók, T.-Polgár, Uj-Fehértó és Bezdéd.

— **Gyázrovat.** Borbély Gáspár és neje Krasznay Erzsébet, Sándor, Endre gyermekeikkel; továbbá Sándor és Aranka unokáikkal fajtaldomtel szívvel tudják forrón szeretettel anyjának, anyósának, nagyanjoknak és szépanyjoknak néhai *Borbély Sámuelnek* szül. Szilva Erzsébetnek 90-ik életévében végegyenülésben folyó hó 19-én történt gyászos elhunytát. A boldogult testmaradványa folyó hó 20-án délután 2 órakor fog az evangélium formátus sírkertben örök nyugalomra téteni. Kelt Kemecsen, 1898. december 19-én. Áldás poraira!

— **Megszokott trachomás beteg.** Mióta a trachoma, ez a veszedelmes és ragályos szembetegség az ország több helyen fellépett, a belügyminiszter rendelkezése folytán, a munkásokat különök figyelemmel kísérik, s nemcsak időszakonként alapos vizsgálat alá veszik őket, hanem megvizsgálják akkor is, amikor munkakönyveiket kiváltják. Így vette észre az orvosi vizsgálat Grogovszky Antal galieziai származásu nyír-bátori szeszgyári munkáson is, hogy trachomában szenved. Nyomban be is akarták szállítani a nyír-kállói közkórházba. Grogovszky azonban úgy megijedt a körházról, hogy megszokott s valószínűleg hazajába vette utját, hogy oda is bevigye a trachomát, ha ugyan ott még eddig nem lenne.

— **Uj csillag.** Mult vasárnap egy fiatal, német csillagvizsgáló egy csillagot fedezett fel, mely az eddig hoztak legközelebb valónak ismert Marsnál felényivel még közelebb van a földhöz. Mosa műveltebb világ valamennyi csillagvizsgálója feszült figyelemmel vizsgálja az égboltozat ragyogó kisebb-nagyobb csillagait, hogy újabb felfedezésekkel közelebb hozzák azokat földünkhöz. E tekintetben nekünk, laikusoknak, jobb dolgunk van, mert mi a csillagokat csak a szerint vizsgáljuk, amint 1, 2, 3, vagy 4 csillagos Esterházy cognacot óhajtunk inni, sőt különös, épen megfordítva: nem mi hozzuk a csillagokat, hanem a csillagok hoznak minket közelebb a földhöz minél komolyabb tanulmány tárgyává tesszük azokat.

— **Abauj-szántói rablólévág.** Abauj-Szántó vidéket rablótörténetbe tartozó szenzációk foglalkoztatják, amelyek egy urasági inas személyhez fűződnek, aki kétszer szókótt meg a fogházból, s most egy rablóbanda élén remítgeti a környék lakosságát. A részletek, az előzményekkel együtt, itt következ-

nek: Három hónappal ezelőtt az abaujszántói csendőrség Korlát községben elfogta Melner József odavaló földbirtokos inasát, Csákány Istvánt. Az inast, akinek különféle lopások egész sorozata nyomja a lelkét, a községi bíró lakására kísérték s mivel attól tartottak, hogy elszökik, megvasallták. Az új folyamán az őrizetere kirendelt csendőrök elaludtak. Csákány a kedvező alkalmat felhasználva, kezérlő a bilincset leszakította, az egyik csendőr fegyverét és tlvényeit magához vette, a szoba ajtaját az álló csendőrökre kívülről házarta és megszokótt. Napokig keresték házatalan, míg végre a kassai törvénszéknel, a csendőr fegyverével együtt, önkényi jelentkezett. A kassai törvénszék őrlent őrlzet alatt át kísértette az abauj-szántói járásbírószághoz, itt azonban a fogoly a fogház ablakát kifeszítette s ugy elment, hogy máig sem tudják közrekeríteni. A csendőrség azt hitte, hogy a hideg tél majd visszakényszeríti az erdőből, de úgy látszik, Csákánynak nincs szándéka önkényi jelentkezni többé, sőt társakat toborozott magának s most mint „rablóvezér” fosztogatja és öletli az embereket. Utolsó gonosz tettet a mult csütörtökön követte el, amikor bandájának egyik tagja az erdőfelügyelő fiat mézszárolta le és fosztotta ki. Gutsér István abauj-szántói erdőfelügyelő ugyanis az erdővidék ellenőrzésére huszonnégy éves János nevű fiat küldötte ki, mivel neki más dolga volt. Gutsér János pisztolyalval velt felfegyverkezve s alkonyadtig maradt az erdőn. — Hazatérőben egy ismeretlen alak állt az utjába és egymásután kétszer rálőtt. — Az egyik golyó a nyakán, a másik az arcán találta Gutsér Janost, a ki erre összerogyott. Gutsér János, akit nem sokára meglátták a hozzátartozói, még eszméletre tert annyira, hogy a részleteket elbeszélte, aztán önkívületbe esett s most a halállal vívódik. Elbeszéléséből a csendőrség azt következtette, hogy az utonálló haramia maga Csákány volt, a következők azonban arra enged következtetni, hogy nem ő maga, hanem egy czinkosársága. A csendőrség ugyanis megsejtette, hogy Csákány éjjelenként be szokott járni szállásra abaujszántói rokonaihoz. Örséget állítottott tehát a rokonok hajlékai környékén. Karácsony éjszakáján, hajnali négy óra tájban, az egyik örség a leshelyen észrevette, hogy két gyanus alak közeledik Csákány egyik rokonának a háza felé. Az örség hirtelen előugrott s igazolásra szólította föl a jövevényeket. — E közben az egyik a gubája alól pisztolyt rántott elő s mielőtt megragadhaták volna, a szájbja lőtt. A lövés annyira szétvetette a koponyáját, hogy nem lehetett fölismerni. A másik idegen ezenközben elmenekült. A csendőrség megvizsgálta az öngyilkos ruháját és zsebeit, de semmiféle irást nem talált nála, amely kitérőrel felvilágosítást adhatna. A pisztolyról azonban, melylyel az öngyilkosságot elkövette, kiderült, hogy azonos a haladókló Gutsér István pisztolyával, amelyet töle az erdőben elvettek. Ebből következtetik azt, hogy Gutsér támadója és gyilkosa a most öngyilkossá lett bandita volt. Csákány ismét elmenekült. Karácsony első napján szeszleörű nyomozást indított meg az erdőn a csendőrség. Találtak itt egy rögtönzött gunyhot, a melyben nagymennyiségű lövször, reszelő, véso, egész készíjtemény s különféle fegyverdarabok voltak. Ezeket a csendőrök elvittek, de Csákányt még mindig nem tudták közrekeríteni.

Hangverseny

az eperjesi theologusok „Otthon”-a javára.

Úgy érkölesleg, mint anyagilag szépen sikerült hangversenyt rendezett a nyiregyházi ág. hitv. evang. egyház a héten kedden este az eperjesi ágostai hitv. evang. theologusok „Otthon”-a javára a központi elemi iskola dísztermében.

A műsort *Cseney Gusztáv*, az eperjesi theologiai akadémia tudós és költő lelküle-ű dekánja nyitotta meg verses prologijával, me-

lyet egész terjedelmében lapunk tárczarovatóban találnak meg olvasóink.

Utána *Diecz Lajos*, a kassai főrealiskola nyiregyházi születésű fiatal tanára tartott igen érdekes előadást a *sodrony nélküli táviratozásról*, az elektrotechnika eme csodával határos legújabb találmányáról. — Világos, könnyen érthető modorban és kísérletekkel ismertette nagyérdékű tárgyát, amelyből megértették hallgatói, hogy ez a legújabb szenzáció voltaképpen igen egyszerű dolog s a hang és fény módjára a levegőn keresztül elterjedő és közlekedő elektromos hullámok által a felfogó készülékben keletkező villamos áram felhasználásán, értékesítésén alapul.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után a zeneszámok következtek.

Elsőben *Friedman József* debreczeni zenetanár játszotta el nálunk jól ismert képes-ségével és képzettségével Schubert *Avc Mária*-ját és Brahms magyar tánczait, a felhangzó tapsviharra még meg is pótolta számát.

Utánna *Kubassy Berta* k. a. játszotta el zongorán meglepő biztossággal id. *Ábrányi Kornel* egyik magyar ábrándját, *Májerszky Nellike* k. a. pedig tosti *Ninon* dalát enekelte el csengő, iskolázott hangon, magyar dalokkal közönsége meg a hálás közönség tetszésnyilvánításait.

A hangverseny *Friedmann Samu* gordonka művésze fejezte be *Gotterman Le Réve* és *Propper Tarantella* című műveivel ezután is nyugodt, helyes felfogásának és bámulatos technikájának adva tanujelét.

Az ének, hegedű és gordonka számok zongorakíséretét *ifj. Pazár István* látta el kellő diskreczióval.

A terem egészen telve volt díszes közönséggel, melynek soraiban ott láttuk *Br. Feilitzsch Berthold* Szabolcsvármegye főispánját is.

Han verseny után a tornacsarnokban terített asztal várta a közönséget. Vacsora alatt kihordták a székeket a tánczeremből s csakhamar tánczra perdtül a fiatalok s járta őrszeten jól kedvelten késő hajnalig.

Az első négyest 40 pár tánczolta. A táncmulatságon is jelen volt hölgyek névsorát a következőkben sikerült összeállítanunk:

Leányok Ballay Iza, Biszthy Barna, Benes Eteleka, Bölcsházy Vilma, Csapkay Ilonka, Déri Gizella, Dietz Böske, Dietz Mariska, Eötvös Mariska, Gdovin Vilma, Horváth Ilonka, Jánosky Jolánka, Jósa Andrea, Jósa Annuska, Jósa Rozsika, Kiraly Erzsike, Kovács Ilonka, Kubassy Berta, Lukács Irma, Mácsánszky Mariska, Májerszky Nellike, Maurer Irenke, Melzer Margit, Molnár Matild, Molnár Olga, Nagy Anna, Nagy Ilona, Novák Mariska, Stoffan Ilona, Szep Ilonka (Ujhely), Trajtler Anna, Zsák Judith.

Asszonyok. Báthori Istvánné, Batta Ignácáné, Özv. Bertalan Kálmáné, Csapkay Jenőné, Dietz Sándorné, Eötvös Pálné, Förster Cornelné, Geduly Henrikné, Horváth Gyuláné, Király Sándorné, Klein Istvánné, Korányi Endréné, Kovács Gyözöné, Özv. Kovács Károlyné, Özv. Kubassy Arthurné, Mácsánszky Sámuelné, Májerszky Béláné, Özv. Maurer Károlyné, Özv. Molnár Pálné, Özv. Morvay Pálné, Nagy Lajosné, Novák Gyuláné, Pazár Istvánné, Prok Gyuláné, Rónay Jenőné, Id. Soltész Gyuláné, Ifj. Soltész Gyuláné, Stoffan Lajosné, Trajtler Sománé, Vietorisz Józsefné, Zsák Endréné.

Apróságok a hétről.

Azt tartja egy régi példászó: „Aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul.”

Hanem ezt csak a példászó tartja. Az emberek szeretnek megfélekedni róla.

Lám, a legutóbbi városi közgyűlésen is azt hitte magáról egy városlátó, hogy ő latinul is tud, hát latinul is mond valamit.

Ebbeli hitében kockáztatta meg aztán betű szerint a következő bölcs mondást:

„Qui bene distinct, bene dicitur!”

Hogy mit akart vele mondani, azzal körülbelől tisztában voltak mindazok, akik erre az idézetre (?) a bajuszok alá mosolyogtak.

Azt tudnillik, hogy aki jól distinguál, jól is tanít, vagyis kellőképen megvilágítja beszéde tárgyát.

No hát meg is világította aztán.

Annakra, hogy a következő felszólalások folytán az derült ki, hogy az illető városa nem csak a latin idézetekkel áll hadilábon, hanem az adótörvényekkel, sőt magával azzal a kérdéssel is, amelyhez hozzászólott.

Ugy annyira, hogy a gyűlés végeztével — mint beszélük — épen az ellenkező véleményen volt, mint felszólalásában.

Hanem azért beszélt még többször is arabusul. Talán épen azért, mert nem tud arabusul. Lévéen az arabusoknak is egyik főerénye a hallgatni tudás.

A karácsonyi ünnepek egyikén történt a vármegye egyik Tiszamenti falujában.

Egyik falubeli kiszolgált katona az ünnep tisztességére ünneplő ruhájára mellére tűzte a császár-jubileumi emlékérmét.

Sok béműlője akadt a piros selyem szalagon csüngő ragyogó bronzérmének. Megakadt rajta a falubeli szép leányok, menyecskék szeme.

Megakadt a kisbíró is.

Annakra megakadt és annyira felköltötte a hiuságát, hogy egy nagyot dobott és a legénynek egyszerűen öt pengőt ígért a „medáliaért.”

A legény is gondolt egyet, — odaadta.

A kisbíró menten kifizette az öt ezüstöt, sőt mikor már a mellén virított a medália, a nagy önrzettel még jobban kifakadt belőle:

— Nem adnám egy ötvenesért!

A medáliaért adott öt forintot ugyan nem pótolta meg negyvenöt forinttal, hanem bementek a falu koresmájába, ott olyan áldomást csaptak a maga nemében páratlan vásár felett, hogy szemtanak állítása szerint belekerült a kisbírónak vagy husz forintjába.

Az eperjesi theologusok „*Otthon*”-a javára kedden este rendezett estélyen Dietz Lajos, a kassai főrealiskola nyiregyházi származású tanára a drót nélküli telegrafálás, illetve a „sodrony nélküli táviratozás” titkait ismertette meg hallgatóságával.

Akik figyelemmel hallgatták az igazán érdekes és élvezetes előadást, azok előtt nem ördögi mesteresség többé a Marconi világra szóló zseniális találmánya.

Megtanulták ugyanis, hogy az egész voltaképpen nem egyéb mint . . . szimpáthia.

Két olyan gép kell hozzá, amelyet egymással szimpáthizálnak. Ep ugy, mint két egyformán hangolt hegedű, vagy zongora hur, amelyek közül ha az egyiket megütik, vagy megpendítik, a másik is zengeni kezd. Természetesen csak akkor, ha olyan közel vannak egymáshoz, hogy meghallják egymás hangját.

Igy tesznek azok a villamos készülékek is, amelyeket a drót nélküli telegrafálásnál alkalmaznak. Ha az egyikben villamos áramot ébresztenek, a másikban is villamos áram támad. Csupa szimpáthiából.

Csak hogy a hang hullámai sokkal gyengébbek, mint a villamos áraméi.

A puskalövés se hallatszik mértékdekre. A villamos áram hullámaik azonban már 20 kilométerre is sikerült ilyen készülékkel észrevétni. Még ugy is, ha a két állomás között hegységek terültek el.

A keddi estélynek egyébiránt voltak más tanúságai is.

Igy többek között meczafolta azt a már-már általánossá váló kezdő hitet, hogy nincsenek többé fiatal emberek.

Tudnillik olyanok, akik tánczolnak is.

Jó ideje nem volt annyi tánczos egy-egy mulatságon Nyiregyháza, mint kedden este.

A leányos mamák és a mamás leányok szinte hinni kezdtek, hogy a közeledő farsangon megszűnik a tánczó fiatal emberek hiánya miatt immár évek óta hangzó panasz.

Ami ha ugy lesz, igen jól lesz.

A nagy táncolás közben még a holdfogyatkozásról is megfeledkezett mindenki.

Pedig éjjel körül teljes holdfogyatkozás is volt.

Csak a kapubejárat előtt várakozó fiakkerekek élvezték a nagy látványosságot, akiket éjteltájon odarendeltek — elővígyázatból. Hát ha már akkor hazafele kell oszlni.

Es a vége az lett, hogy a holdfogyatkozásnak is régen vége lett, mire — ugy három óra tájban — hazamenetelre is kezdtek néhányan gondolni.

CSARNOK.

Sylvester éjszakáján.

Tündéres éjszaka van,
Ott künn lassan hull a hó.
Sylvesternek éjszakáján
Disz ruhát ölt Téli apó.
Csend honol az egész tájon
Amerre a szem ellát, —
Csak az Isten templomából
Hallani az orgonát.
Magszóal a nagy harang is
Hangja hirdeti: bim, bam.
Elmúlt az öreg esztendő
Sylvester éjszaka van.
Még az utcák is üresek,
Korán zárva minden bolt,
Csak a rendőr áll magában,
Épen rája süt a hold.
Hiába vár kis házában
Szép feleség és jó koszt,
Nem mehet a szegényember,
Minek is van éjji poszt?
Lassan kigyulnak a gyertyák,
Fényük kihat az éjbe,
Palotában, rossz viskóban
Vacsorához ünnek te.
Es Sylvester végig járja,
Legyen szegény vagy gazdag,
Teljesen mindegy az neki,
Mindenkint meglátogat.
De bárhova bekukkantson:
Csak míg embereket lát
Poháresengés közt ülni meg
Sylvester éjszakáját.
Fétre gonddal, fétre buval,
Ma mindenki mulasson.
Örüljön, hogy által esett
Egy év szülte sok bajon.
Mert baja van mindenkinek,
Legyen az fiu vagy lány,
Elátkozta ezt az évet
Bizony Isten akárhány.
De ha szemünk végig nézi
A sok csalódás sorát,
Még e szomorú listán is
Komikus dolgokat lát.
Például a családapá
Ha készítené mérleget,
Összedadná mit kiadott,
S amit mindézzert bevett
Feleséggel, négy leánnyal:
Te szegény családapó
Majdnem hétszáz forintot tesz
Csak a báruha contó!
Es hogy mi lett az eredmény
Azt titokban megsugom:
Férjet nem sikerült csipni,
Még mind a négy hajadon.
Nézzünk csak egy más esetet:
Ifju előtt a bilancz:
Szomoruan így sóhajz fel:
De sokba kerül a flancz!
Egy pár jour, egy pár multság,
Hisz ez még nem a világ!
Még is szegény fejem felett
Összecep az adósság!

Könyvei közt izgatottan
Számol a borsianer,
Megtudni, hogy voltaképen
Papirjain veszt vagy nyer?
Mérlegétől nem sok jót vár,
S mire a végére ér
Hátra dől a karosszékben
Dult arca kréta fehér.
Ó adott és bántára
A la hausse ment a hitel,
Amit idáig összenyert
Contremóban uszott el.
Derült mosolyal az ajkán,
Hát ez vajjon ki lehet?
Drágalátos házi urnak
Csinálja a mérleget.
Nagyon meg van előgedve
Az ő szüretje jó volt,
Tizenkét kis hónap alatt
Csak háromszor stájerolt.
És ez így mehetne tovább
De minek is folytassam?
Hiszen ilyen számadása
Majdnem mindenkinek van,
Most e számlán, arra kérem,
Huzzanak egy vonalat,
Vonal alá jó az újév,
Az öreg az elmarad.
De csend! a harangok zugnak
Azt hiszem, hogy temetnek,
Most az óra is kezd ütni
Ejnye számoljuk csak meg,
Egy, kettő, három, négy . . .
. . . . .
Tizenegy, tizenkettő
Ime elmúlt az öreg év
Vivát az új esztendő!

Uff—.

Az állatok beszéde.

Irta: Gárdoeyi Géza.

A tudósok azt mondják, hogy az állatoknak meg van a maguk nyelve. Garner, amerikai tudós meg is írta a majomnyelv grammatikáját, egy magyar tudós meg a mókások nyelvét figyelte meg.

Mikor ezeket a vizsgálódásokat olvastam, eszembe jutott boidogult Aradi Gerő néhai színházgazdája.

Ott ül ő egyszer Szegeden az ő kedves titkárával az írószobában s ahogy ott irnak mindakettőn, egyszer csak megszólal, annélkül hogy felpillantana:

— Izé.

Gonda László erre felvesz egy árkus papiroszt és azt mondja:

— Csak hat.

Aradi erre fejet csóvál és így szól:

— Hm.

Gonda vállalt von.

Megint irnak tovább. — Aradi kis idő múlva megint fölemeli fejtét és így szól:

— Izé.

Amire Gonda így felel:

— Jó, jó, hiszen azt adjuk.

— Hm, feleli Aradi.

— Persze hogy az.

Kis idő multán azt mondja Aradi:

— Hm, hm.

Gonda meg így felel:

— Akkor Murait.

Nem állhattam meg, hogy meg ne kérdessem, mit beszélgettek?

Gonda elneveti magát és így magyarázza meg a rejtjelmes beszéget:

— Mikor az igazgató azt mondja: Izé, akkor a nevetem mondja s hogy miért szólit, akkor már én tudom. Az imént azt kérdezte, hogy hány páholyt jegyeztek előre a szombati előadásra? Arra feleltem, hogy hatot. Ó nem mondhat erre mást, mint azt, hogy az új népszimulvet kell siettietni. Én vállalt vonok rá, amiből ő megérti, hogy ideje elfőt nem érik meg az alma. Egy negyedórai szünet. Ezalatt az igazgató azon gondolkozik, hogy a Rippet kellene adni, mert az jó felházaat csinál s ez legalább bizonyos jövede-

lem. Ismét szólít tehát és én ráfelelem, hogy azt adjuk. Csakhoggy ekkor mind a kettőnknek eszébe jut, hogy a kincstakaro szikla megsérült és hogy a festőnek nem volt ideje kijavítani. Az Aradi hümmentése tehát ezt jelenti: Az a bökkenő, hogy a festő miatt nem lehet. Persze hogy az, felelem. Itt egyszerre eszünkbe jut, hogy a Murai darabját, a Huszárszerelmet az idén még nem adtuk. Aradi kétszeresen hümmment s ez nála azt jelenti, hogy csináljunk valami rendkívüli dolgot, ami próba nélkül is megtörténhetik. Erre az a válaszom, hogy: jól van, adjuk hát Murait.

Ez a két ember annyira ismerte egymásnak a gondolkozását, hogy ha csupán ketten maradtak volna a világon, elfelejtették volna az emberi beszédet. Nem kellett volna nekik. Csak hümmögtek volna egész életükben.

A szerelmesek hogyan olvasnak egymás arczárol, egymás szeméből! Az apák és anyák hányztor szólnak csupán a tekintetükkel a gyermeknek! Hát a siketek, siketnémák! A vácsi siketnémák intézetében, az udvaron mindenféle társas játékok játszanak a gyermekek.

Nekünk szomorú az ő zajtalan játékok, de nekik épen nem szomorú: vidámak és elevenek.

Hát ha az értelmes emberek így meg tudnak lenni a beszéd haszólaata nélkül, mennyivel inkább meg tudnak lenni az állatok, csekélyértelmű teremtsékek. Hiszen az ő lelki életők, kevés keréken forog. Az evés-ívás kérdése foglalkoztatja őket leginkább, aztán az önvédelem gondja s időnkint a szaporítás ösztöne. Az idők kezdetén az ember is lehetett ebben az állapotban és akkor nem beszélt. Csak hangjai voltak, de szava nem. És azt is kitalálhatjuk, mik voltak azok a hangok, figyelemmel nézzük az állatokat.

Itt van például a házi állatok között a tyúk. Azt hiszem, ennek van legtöbb hangja. Az első ezek között a sirás, az a panaszos, panaszos csipogás, amit az anyja körül hallat. Az anyja ezekre a csipogásokra koty-koty hanggal felel. Ez hívó és megnyugtató hang. Azt mondja vele: Gyertek, erre vagyok. Az öreg tyúk egyre kotyog és kapar. Amint valami enniivalót talál, éles kreccssegést hallat.

Aki figyelemmel kíséri a csirke fejlődését, láthatja, hogy az első napon nem érti annyira a csirke azt a kreccssegést, mint később, de mert a hang feltűnő neki, az anyjára néz s látja, hogy az vagdal valamit és amit szétvagdal, az jó. Már a második napon mindig az anyja fejtét vizsgálja a kis csirke. Megsipegeti az anyja orrát, tarját és szakállát is, hogy hátha az is enniivaló? De már később csak a kreccssegésre vigyáz. Szemmel látható, hogyan tanal.

Mikor először hall kukorikolást vagy kotkodácsolást a kis csirke, megrémülve néz a hangok felé. Másodszor hallva már nem ügyel rá.

Van aztán a tyuknak még egy hangja, amelyik veszedelmet jelent. Egy rövid és éles kityintés ez. A csirkék ezt hallva felpillantának s látják az anyjukat hosszan kinyújtott nyakkal, emelt fővel, az ijedelem feltűnő jeleivel állani. Mintha az egész kis család kövé meredt volna, így állnak egy-két pillanatig, aztán a csirkék az anyjuk szárnya alá futnak és elbujnak.

Megint más hang az, amikor a tyúk haragszik. Valami különös recsegés tör ki ilyenkor belőle s a következő pillanatban már vág.

Van egy szelid sárga tyukom, amelyik félelem nélkül eszik a kezemből és enged magát cizorgatni. Ez is ilyen recsegő hangot hallat néha, mikor a földről fölemelem. Ez tehát az ő haragjának a hangja.

Van aztán egy gyöngéd éneklő hangja is a tyuknak. Akkor hallatja ezt először,

mikor már annyira kifejldött, hogy a gazdaszony nemsokára tojást várthat tőle. Ezt a hangot nevezik karicsálásnak. Ez a hang a tyukfélénél csak a jóérzés kifejezése. Nem a társának szól vele, csak magának énekel.

Ugyanezt a hangot hallatja akkor, mikor bőséges asztalt talál és nincs kiéheze, de azért jóízűen szedeget.

Viszont a fájdalom hangja, — mikor megcsipik egymást — a csirkéknek egy sikkantás, az öreg tyuknál egy kercesentés.

Micsoda fájdalmas aztán a tyuk kiabálása, mikor kotlik s nem talál tojást. Ez a váttyogás kétségteleenül a panaszkodás hangja.

Ime, enyiféle hang elég a tyuknak az egész életére. Ez az ő beszéde, örömeinek, fájdalmának kifejezése. Amiket ezeken kívül akar mondani, azt megmondja a tekintete, sokféle mozólulata.

De a többi háziállatnak még ennyi kifejezése sincsen. A harag és a fájdalom hangja, ez a kettő az állatoknál az általános. A házi-nyúl meg még ennyit se hallat. Az ember azt hinne, teljesen néma, ha sirni nem hallaná, mikor a kutya, vagy az ember kinozza. Ilyenkor úgy sir, mint a gyermek.

Az állatoknak, ha van is gondolatuk, ötletük, az annyira az ő egyszerű életmódjukból való, hogy nem szükséges szavakban kifejezniök.

Különfélék.

A walesi herceg vagyona. A walesi herceg anyagi zavarairól idő-öl-időre még mindig sokat irnak a lapok, pedig az angol trón örököse most már elég rendezett anyagi viszonyok között él. A jövedelme különben mindig elég lett volna kiadásainak fedezésére, ha mint trónörökösnek nem volna számtalan olyan kiadása is, amelyektől az angol királyi ház többi tagjai meg vannak mentve.

A walesi herceg egyetlen jövedelmi forrása eredetileg csak a cornwalli hercegségben levő birtok volt. — Ezt kisorúsága alatt olyan kitünően kezelték, hogy mikor a walesi herceg nagykoru lett, megvásárolhatta az óriási sandringhami birtokot, s még maradt 3,600,000 forintja.

Mivel azonban a herceg szegény leányt vett nőül (Alexandra dán hercegnőt) akinek alig volt nagyobb hozományja, mint egy gazdag polgár-leánytak, a walesi hercegnek kellett viselni a lakodalmi költségeket, s neki kellett berendezni a háztartást is. Ez a sok kiadás aztán fölemésztette a walesi herceg negyedfél millió forintját. Hogy a trónörökös-pár mégis rangjához méltóan megtudjon élni: az angol parlament a walesi hercegnél 480,000 forint, a hercegnének pedig 120,000 forint évi appanaget szavazott meg. A sandringhami birtok jövedelmével együtt a walesi hercegi pár évi jövedelme körülbelül 1,320,000 frt.

Néhány évvel ezelőtt, mikor a walesi herceg tetemes kártya-veszteségei miatt nagy anyagi zavarokkal küzdött, s ezt a kinos ügyet az angol lapok is állandóan tárgyalták: a parlament külön bizottságot választott a walesi herceg anyagi viszonyainak megvizsgálására. A bizottság konstatalta, hogy a herceg háztartását mintaszerűen vezetik. A sandringhami birtok többet nem is jövedelmezhet, mint most, kezelése azonban évenként 180,000 forintba kerül. Ha a hercegi pár nem Londonban lakneék, hanem csak Sandringhamban, akkor vagyonaiból valóban fejedelmi módon élhetne.

Természetesen a szolgák és hivatalnokok fizetésére óriási összegeket kell a hercegnek költenie. Udvartartásában negyven kisebb-nagyobb hivatalnok van alkalmazva. Az utazás: s netegség sokba kerül a hercegi pár csa ádjának, s a borralalók is jelentékeny összeget emésztenek fö., noha a borralalókat a herceg bizonyos megállapított díjazás szerint osztogatja.

A hercegi család ugyszólván mindent angol czégeknel vásároltat, s azonnal fizet mindent. Az a kereskedő, aki kétszer küld számlát, nem kap többé megrendelést.

A herceg londoni istállójában állandóan 40—50 ló van; kocsikra azonban nem sokat költ, mert meg most is azt a kékre festett hintót használja, amelyet tíz esztendővel ez-élett csináltatott.

Levélbonyegekre és táviratokra évenként huszonegyezer forintot költ a walesi herceg, s csak hivatalos levelezésénél veszi igénybe a királyi család tagjai számára a törvényben biztosított portó-mentességet.

A herceg személyi kiadása is óriási összegeket emeszt föl; például csak ruhátára 180,000 forintot ér; természetesen a ruhátár legnagyobb részét olyan egyenruhák foglalják el, amelyeket a herceg még sohasem vett magára. Amit a herceg szorakozásra költ, azt külön számolják el; ez azonban soha nem okoz zavart a háztartásban, mert a verseny-istálló többet jövedelmez, mint amennyit a herceg szorakozásra elkölt.

Borbélyok versenye. Londonban a Whitechapel-negyedben egy angol borbélyüzlete mellett egy olasz borbély nyitott üzletet. Mindketten a legürtelesebb reklámhoz folyamodtak, s végül elhatározták, hogy verseny utján döntik el, melyikük a jobb borbély. Találtak tizenkét embert, akik vállalkoztak arra a veszélyes dologra, hogy alvetik magukat a verseny beretválasnak. Az olasz a maga hat emberét 1 percz és 33 másodpercz alatt, az angol pedig 3 percz és 54 másodpercz alatt borotválta meg — esodák

esodája — vér nélkül. Az olaszt azonban vigasztalja az, hogy 35 másodpercz alatt borotválta meg az egyik embert, míg az angolnak a leggyorsabb beretválasához is 37 másodperczre volt szüksége.

Mrs Moore szezéi. Moore úr, egy new-yorki polgár, abból tartotta főnn életét, hogy a feleségét időnkint elcsábította egy-egy gazdag emberrel, s aztán a csabítótól kisebb-nagyobb, de többnyire nagyobb összegeket sikart ki. Egy vendéglős, aki 500 dollárral csillapította le Moore úr „féltekenységét”, zsarolás miatt följelentette őt. — A vizsgálóbíró szerint kitűnően jövedelmezhetett ez az üzlet, mert Moorené rendkívül szép asszony, s különösen a szezéi olyan szépek, hogy mikor ferjevel együtt az esküdtsek elé állították, az elnök elrendelte, hogy Moorené háttal aljjon az esküdték felé, nehogy a szépségével befolyásolja őket. Így aztán az esküdték el is ítélték Mr Mooret a szép Mrs Moore-val együtt.

Piaci árak.

— D. Zember 28. —

Buza	9.45	9.55.
Rozs	7.60	7.65.
Árpa	5.90	6.—.
Zab	5.10	5.50.
Tengeri	4.40	4.50.
Paszuly	—	—.
Szész literenként	53 $\frac{1}{2}$.	

Direkt Londonból

küldi

James Waters & Comp.

elsőrendű angol kiviteli ház az egész világon ösmert

valódi

Jamaikai rumját,

melynek Jamaica szigetről való származását a londoni Lordmayor által kiadott „eredetiségi bizonyítvány” is igazolja

Ezen rum nem hasonlítható össze a forgalomban lévő, leginkább spirtuszból készült és Jamaikainak nevezett rumokkal. Pompás zamata és kiváló finom íze egyszeri használat után is feltűnő. Teához a szokott mennyiségnek egyharmadrésze is elegendő.

Kapható:

Budapesten Szemes Ede csemege üzletében.
Debreczenben Kontsek Géza „ „
Nyiregyháza Hoffmann Adolf „ „

A rumnak eredeti voltát igazoló és a londoni Lordmayor által kiadott bizonyítvány Hoffmann Adolf ur fiúteleg kirakataban megtekinthető. 94-3.

K. 11171/1898. Nyiregyháza város tanácsa.

Arlejteszi hirdetmény.

Nyiregyháza város tanácsának K. 11171. 98. számú határozata alapján, alulírott részéről, a vasúti útnak és a városnáz-utca útburkolási munkáinak zárt ajánlati versenytárgyalás utján való biztosítása ezennel közhírré felelik.

Az előírányzott költség:

I. ső csoport aszfalt járda 28280 frt 85 kr.
II-ik „ „ útburkolat 80878 frt 35 kr.

Összesen 109159 frt 20 kr.

Ajánlat tehető az I-ső csoportnak esetleg faragott trachit kövel leendő elkészítésére és viszont a II-ik csoportnak esetleg aszfalttal leendő elkészítésére is. Ajánlatot lehet beadni az összes munkákra, együtt és csoportonként külön-külön. A beadandó ajánlatokhoz a vállalati összeg 5%-a ovadék gyanánt mellékelendő készpénzben vagy ovadékképes érték-papírokban.

Az ajánlatok zárt borítékban, sajátkezűleg aláírva nyújtandók be és a kitüntetett költség összegből teendő engedmény az egyes-árak %/ó-lék engedményében tüntetendők ki, betűvel és számmal kiírva. Továbbá határozottan kifejezés adandó annak, hogy ajánlattevő a terveket és arlejteszi feltételeket ismeri és azoknak magát alá veti. Az ajánlatok mintadarabok mellékelendők.

A tervek, költségvetés és arlejteszi feltételek, hivatalos órák alatt, a városi mérnöki hivatalban betekintheők, vagy 10 frt ellenében megszereshetők.

Az ajánlatok 1899. évi január 16. délelőtt 10 óráig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be, a mikor a tanács által kiküldött bizottság által, azok a tanács-teremben lesznek felbontandók. Elkeve érkező, valamint nem szabályosan kiállított ajánlatok figyelembe vetetni nem fognak.

A városnak fenntartott joga, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon válasszhat és hogy a beérkező ajánlatok alapján döntson, vajjon aszfalt vagy trachit burkolást fogantositson-e?

Nyiregyháza, 1898. decz 21.

96-3-2 Benes László, polgármester.